

Longina Ordon

Międzynarodowa Konferencja „Tadeusz Kościuszko w dyskusjach o 200-letniej pamięci” (Mińsk, 22 czerwca 2017 r.)

Niepodległość i Pamięć 25/1 (61), 303-306

2018

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Longina Ordon

Polska Fundacja Kościuszkowska

Międzynarodowa Konferencja w Mińsku na Białorusi *Tadeusz Kościuszko w dyskusjach o 200-letniej pamięci*

22 czerwca 2017 w Mińsku na Białorusi odbyła się Międzynarodowa Konferencja Naukowo-Praktyczna *Tadeusz Kościuszko w dyskusjach o 200-letniej pamięci*. Gospodarzem tego międzynarodowego wydarzenia naukowego była Narodowa Akademia Nauk Białorusi.

W konferencji uczestniczyli polscy badacze tradycji kościuszkowskiej: dr Leszek Marek Krześniak – prezes Polskiej Fundacji Kościuszkowskiej, dr Tadeusz Skoczek – dyrektor Muzeum Niepodległości w Warszawie, dr Longina Ordon – autorka nowej publikacji o Tadeuszu Kościuszcze i recepcji jego idei (*Spory o Tadeusza Kościuszkę w polskiej historiografii i literaturze w latach 1792–2016*) oraz dr Włodzimierz Kostecki, wykładowca Lubelskiej Szkoły Biznesu. Białoruska konferencja o Tadeuszu Kościuszcze została zorganizowana przez Narodową Akademię Nauk Białorusi, Instytut Polski w Mińsku, za sprawą jego dyrektora, Mateusza Adamskiego oraz przez Centrum Studiów Białoruskiej Kultury, Języka i Literatury, kierowane przez Aleksandra Lakotkę. Komitet organizacyjny konferencji stanowili: Anatol Wiktorowicz Trafimczuk – sekretarz naukowy Instytutu Badań Literackich im. Janki Kupały, kandydat nauk filologicznych, Natalia Leonidowna Bakanowicz – młodszy pracownik naukowy Instytutu Badań Literackich im. Janki Kupały oraz Olga Gut – koordynator projektów Instytutu Polskiego w Mińsku.

Konferencja w Mińsku nie była jedynie epizodem we wspólnych polsko-białoruskich przedsięwzięciach dotyczących utrwalania pamięci o Tadeuszu Kościuszcze – wodzu polskiego powstania z roku 1794, urodzonym w białoruskiej Mereczowszczyźnie, do której od kilkudziesięciu lat Polska Fundacja Kościuszkowska organizuje coroczną wyprawę swoich przedstawicieli na międzynarodowe obchody związane z urodzinami Naczelnika.

Spotkanie polskich i białoruskich badaczy dziedzictwa ideowego Tadeusza Kościuszki świadczy o stałej trosce tych środowisk naukowych o utrwalanie i poszukiwanie nowych źródeł w celu wzbogacenia historiografii kościuszkowskiej. Na Białorusi odbyły się już poprzednio dwie naukowe konferencje poświęcone Tadeuszowi Kościuszce: w roku 2000 i 2004, stąd ubiegłoroczna międzynarodowa konferencja stała się podstawą do mobilizacji białoruskich badań o wydarzeniach 1794 roku. Na mińskiej konferencji spotkało się siedemnastu naukowców, przede wszystkim historyków i krytyków historycznych, ale także muzykologów oraz społecznych pasjonatów życia i działalności Tadeusza Kościuszki. Środowisko białoruskie reprezentowali wykładowcy z różnych ośrodków badawczych: Białoruskiego Uniwersytetu Państwowego, Białoruskiego Centrum Kulturoznawstwa, Języka i Literatury Narodowej Akademii Nauk Białorusi, Białoruskiego Państwowego Uniwersytetu Technologicznego, Uniwersytetu Rolniczego w Grodnie czy z Baranowickiego Uniwersytetu Państwowego.

W sali konferencyjnej Wydziału Humanistycznego i Sztuki Narodowej Akademii Nauk Białorusi uroczystego otwarcia konferencji dokonali dwaj główni jej organizatorzy: Mateusz Adamski i Aleksander Lakotko, który następnie przewodniczył sesji plenarnej. Tę część konferencji zainaugurował swoim wykładem dr Leszek Marek Krześniak (prezes Polskiej Fundacji Kościuszkowskiej), podejmując ważki temat dotyczący światowego i europejskiego dziedzictwa Tadeusza Kościuszki, w tym idei braterstwa narodów „Za naszą i Waszą wolność” i idei Europy zjednoczonej przeciwko tyranii i despotyzmowi. Dr Leonid Niestarczuk (prezes Stowarzyszenia Historycznego i Kulturalnego im. Tadeusza Kościuszki w Brześciu) w prelekcji pt. *Pamięć o Tadeuszu Kościuszce w obwodzie brzeskim* przedstawił kilkadziesiąt przedsięwzięć lokalnych, będących hołdem wobec bohatera urodzonego w Mereczowszczyźnie. Sesję plenarną zakończył wykład Anatola Wiktorowicza Trafimczuka (sekretarza naukowego Instytutu Badań Literackich im. Janki Kupały) pt. *Tadeusz Kościuszko w pamięci narodu białoruskiego*.

Konferencja obejmowała dwa bloki tematyczne. Pierwszy z nich to: *Życie i działalność Andrzeja Tadeusza Bonawentury Kościuszki w perspektywie historycznej*. Moderatorem tego bloku tematycznego została Olga Wasilewna Gorbaczewa, a sekretarzem Natalia Leonidowna Bakanowicz. O mających już 200 lat tradycji sporach dotyczących daty urodzin Tadeusza Kościuszki mówił Anatol Benzaruk (założyciel

gazety „Сельская праўда”). Dr Włodzimierz Kostecki (Wyższa Szkoła Biznesu w Lublinie) zaprezentował wykład o roli religii w życiu Tadeusza Kościuszki. Docent Włodzimierz Pine zrelacjonował problem stosunku Białorusinów i Białorusi do powstania 1794 roku w Polsce. Zaleskie Muzeum Michała Kleofasa Ogińskiego reprezentowała Tatiana Klyszczonak, wieloletnia badaczka tematyki związanej z udziałem Ogińskiego w powstaniu 1794 roku. Aleksander Grigorewicz Radiuk (Uniwersytet Rolniczy w Grodnie) omówił represyjną politykę rządu carskiego wobec rebeliantów z 1794 roku.

Drugi blok tematyczny konferencji dotyczył wizerunku Tadeusza Kościuszki w historii i sztuce. Moderatorem tej części konferencji został Włodzimierz Sosna, a sekretarzem Irina Garbuszyna. Profesor Olga Wasilewna Gorbaczewa (Białoruski Uniwersytet Państwowy) w wykładzie zatytułowanym *Recepcja obrazu Tadeusza Kościuszki na Białorusi w XIX i na początku XXI wieku* skoncentrowała się na odbiorze postaci Tadeusza Kościuszki w białoruskich badaniach naukowych, działaniach kulturalnych, edukacyjnych i przekazach medialnych. Polemiczne wizerunki Tadeusza Kościuszki ukazane w historiografii i literaturze od 1792 do 2016 roku omówiła dr Longina Ordon (Polska Fundacja Kościuszkowska), odwołując się przy tym do swojej, wspomnianej już, publikacji jako kompendium sporów wokół postaci Naczelnika. Dyrektor Muzeum Niepodległości w Warszawie, dr Tadeusz Skoczek w swojej prezentacji wskazał na obszerny materiał historiograficzny dotyczący Tadeusza Kościuszki i na podstawie bogatych źródeł archiwalnych omówił zagadnienie funkcjonowania postaci Naczelnika w sztuce i legendzie. Aleksander Grigorewicz Radiuk zobrazował białoruskie starania o zachowanie materialnego dziedzictwa Tadeusza Kościuszki. Wykorzystanie postaci Kościuszki w oficjalnej polityce edukacyjnej na terytorium Zachodniej Białorusi w okresie międzywojennym zaakcentował podczas konferencji doc. Witali Iwanowicz Krzywy (Baranowicki Uniwersytet Państwowy).

Tematy kościuszkowskie podjęte podczas mińskiej konferencji wzbudziły ogromne zainteresowanie wśród lokalnych historyków oraz osób związanych z pracą w muzeum Tadeusza Kościuszki w Mereczowszczyźnie. Podczas konferencji prezentowano także dwie białoruskie publikacje poświęcone Kościuszce: książkę Jurija Ustina *Labirynty wolności* i studium Anatola Trafimczuka *Nasz Kościuszko. Historyczna osobowość Tadeusza Kościuszko w literaturze białoruskiej*.

Wiele jeszcze wątków w polskiej i białoruskiej historiografii dotyczących postaci Tadeusza Kościuszki pozostaje do gruntownego przeanalizowania na podstawie dostępnych materiałów źródłowych. I tę najważniejszą rolę spełniła konferencja w Mińsku, bowiem Tadeusz Kościuszko znów znalazł się w centrum uwagi badaczy i historyków.

Longina Ordon